

MIK ZET AAN TOT ACTIE

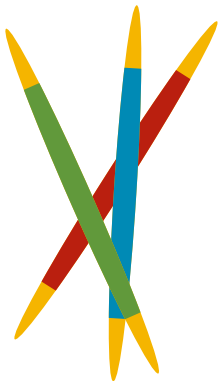
Deze *methodiek* helpt leerlingen om complexe duurzaamheidsthema's beter te begrijpen en zicht te krijgen op "the bigger picture". De methodiek dient daarnaast als aanzet voor het bedenken van een eigen klas-/schoolactie ("call to action").

1. MOTIVATIE

Duurzame thema's zijn bijzonder complex. Ze zijn gekenmerkt door een sterke verwevenheid van diverse facetten: ecologische, economische, sociale, culturele, ... Deze aspecten hebben elk hun impact en beïnvloeden elkaar voortdurend. Om leerlingen inzicht te geven in dergelijke complexe thema's, is het belangrijk dat ze "the bigger picture", het totaalbeeld zien. Daarom zetten we in op het systeemdenken; meer bepaald het tekenen van relatiecirkels. Een relatiecirkel helpt onderlinge relaties en de samenhang tussen diverse factoren te zien. Dat leidt tot het beter begrijpen van gebeurtenissen. De stap zetten naar een concrete actie is dan niet moeilijk meer: leerlingen weten wat ze kunnen doen en waarom ze dat kunnen doen. Er is een *call tot action*; in vakjargon: een handelingsperspectief.

2. MOEILIKHEIDSGRAAD

3. BENODIGDHEDEN

Voor de opstart:

- 5 filmpjes "Mik zet je aan tot actie" over de 4 M'S (zie www.mikadoe.be)
- PC met projectiemogelijkheden en internetaansluiting

Voor de methodiek met de MIK@DOE: (voor elk leerlingengroepje)

- MIK@DOE (7 rode, 7 groene, 7 gele stokjes en 5 blauwe stokjes)
- Spelkaartjes met de "4 M's" (zie www.mikadoe.be). Wie de kaartjes meer dan een keer wil gebruiken, kan ze lamineren en de leerlingen met bordstift erop laten schrijven.
- Flap papier
- Balpen
- (Eventueel) bordstift

4. OPSTART: DE 4 M'S*

(* **OPMERKING:** Bij leerlingen die al héél goed vertrouwd zijn met de 4 M's kan deze opstartfase achterwege gelaten worden. Bij leerlingen die voor het eerst met de 4 M's geconfronteerd worden, is het aangewezen om deze opstartfase te vervangen door de **THEORETISCHE LES** die ook terug te vinden is op www.mikadoe.be.

Noteer deze vraag op bord: "Hoe gaat het volgens jou met onze wereld?". Laat de leerlingen hierop reageren en organiseer een boeiend klasgesprek. Deze vraag kan ook direct voor/tijdens/na de actie waaraan je werkt komen. Op die manier kunnen de leerlingen hun persoonlijke ervaringen ventileren.

Projecteer de 4 filmpjes "Mik zet je aan tot actie". Hierin speelt het figuurtje MIK een centrale rol. Hij nodigt de leerlingen telkens uit voor een kort spelletje. Dat spelletje maakt hen meer vertrouwd met één van de 4 M's.

- Mens (rood)
- Milieu (groen)
- Middelen (geel)
- Meedoen (blauw)

Eventueel gebruik je maar 1 filmpje; bijvoorbeeld als een actie aansluit bij maar één van de 4 M's.

Stel dan een paar inhoudelijke vragen:

- Som de 4 M's op.
- Geef een aantal voorbeelden van elke M.
- Hoe heb jij in je eigen leven met één van die M's te maken?

5. METHODIEK MET DE MIK@DOE: STAPPENPLAN

Dit gebeurt klassikaal of in kleine groepjes.

A. Wanneer te gebruiken?

Nadat een duurzaam thema of solidariteitsproject in de klas geïntroduceerd werd en vóór een concrete actie op touw wordt gezet.

B. Werkwijze

Vorbereiding:

- Rangschik de kaartjes per kleur en leg ze omgekeerd, op stapeltjes op de tafel.
- Gooi de MIK@DOE-stokjes op tafel.
- Leg een flap op tafel en schrijf er van boven op: "MEE-DOEN".

Stap 1:

De leerlingen proberen om beurt een stokje te pakken (volgens de regels van Mikado). De leerling die hierin slaagt, neemt een kaart uit de stapel met kaartjes die dezelfde kleur hebben als het getrokken stokje.

Stap 2:

1) Indien de leerling een kaart trekt uit de stapels "Mens", "Milieu", "Middelen":

De leerling leest het woord voor dat op het kaartje staat. Hierna onderzoekt de groep of het woord op het kaartje betrekking heeft op het verhaal/probleem/de actie waarrond gewerkt wordt. Indien niet, dan legt de leerling het kaartje aan de kant. Indien wel, dan probeert de leerling (eventueel met de hulp van medeleerlingen) het woord op het kaartje concreter te maken. Bijvoorbeeld: bij de stapel milieu is er een kaartje waarop "fauna" staat. Concreter is dat "bijen". Bij de stapel middelen is er een kaartje waarop "landbouw" staat. Concreter is dan "voedsel produceren". Soms zijn er bij een kaartje meerdere woorden mogelijk. De leerling schrijft alle bedachte woorden neer op het kaartje.

2) Indien de leerling een kaart moet trekken uit de stapel "Meedoen" *:

De leerling leest de uitdaging voor die op het kaartje staat. De leerlingen proberen samen op deze uitdaging een antwoord te formuleren. Ze schrijven dit kort neer op hun flap.

(*) De uitdagingen op deze kaartjes zijn algemeen omschreven. Het lijkt daarom aan te raden om op voorhand deze zinnen voor de leerlingen verder te concretiseren (bijvoorbeeld op het bord).

6. WERKEN MET DE RELATIE-CIRKEL: STAPPENPLAN

(*) **OPMERKING:** ter ondersteuning vind je op www.mikadoe.be voorbeelden van uitgewerkte relatiecirkels.

Dit gebeurt klassikaal.

Stap 1:

Pols bij de leerlingen welke kaartjes ze hebben bijgehouden en welk woorden op deze kaartjes staan. Schrijf deze woorden op. Je kan er ook voor kiezen om de desbetreffende kaartjes op het bord te kleven. Zorg er voor dat de woorden zo geformuleerd zijn dat ze meer of minder kunnen worden. Het is daarom bijvoorbeeld beter om te schrijven "het aantal bijen" dan gewoon "bijen" en "hoeveelheid voedsel produceren" dan gewoon "voedsel".

Stap 2: Bepaal samen met de leerlingen welke woorden de belangrijkste zijn (5 tot maximum 10!).

Stap 3: De leerlingen krijgen in duo één van deze woorden (zie kaartjes) toegewezen.

Stap 4: De leerlingen maken in duo een passende **tekening** bij hun **woord** (bijen, voedsel produceren).

Stap 5: De duo's maken met hun woord zoveel mogelijk "**meer of minder**"-zinnen. Mogelijke zinnen zijn: 1) hoe meer van dit, hoe minder van dat, 2) hoe minder van dit, hoe minder van dat; 3) hoe minder van dit, hoe meer van dat, 4) hoe meer van dit, hoe meer van dat. Het woord "dit" vervangen ze steeds door hun eigen woord. "Dat" wordt steeds ingevuld met één van de andere woorden. De leerlingen schrijven alle bedachte zinnen neer. Elke zin is goed, mits die niet te hard gefantaseerd is.

Voorbeelden van "meer of minder"-zinnen:

- "Hoe meer bijen, hoe meer hoeveelheid voedsel kan geproduceerd worden".
- "Hoe minder bijen, hoe minder hoeveelheid voedsel kan geproduceerd worden".

Stap 6: Afhankelijk van de mogelijkheden en beschikbare ruimte:

Werkwijze 1:

- Alle duo's gaan samen en in willekeurige volgorde in een kring op de speelplaats staan. Hun tekening leggen ze voor zich op de grond.
- De duo's geven om beurt uitleg bij hun tekening (woord).
- Een duo leest één van hun bedachte "meer of minder"-zinnen voor aan de rest van de klas. Ze tekenen hierbij een pijl van hun eigen woord (afbeelding) naar (de afbeelding van) het tweede woord ("dat"). Deze pijl loopt altijd van oorzaak (eerste woord) naar gevolg (tweede woord).

OPMERKING: het kan soms zinvol zijn om de leerlingen over de geformuleerde zinnen te laten reflecteren: Waarom is er, volgens de leerlingen, een verband tussen die twee woorden? Is iedereen het hiermee eens?

- De leerkracht vraagt aan het duo met het tweede woord ("dat") of de pijl ook in de andere richting getrokken kan worden (m.a.w. heeft het tweede duo met diezelfde woorden ook een "meer of minder"-zin gemaakt?) en laat hen eventueel deze omgekeerde pijl tekenen. Bv. is het ook "Hoe meer hoeveelheid voedsel kan geproduceerd worden, hoe meer bijen"?
- Dit gaat verder tot alle duo's aan bod zijn gekomen en alle "meer of minder"-zinnen zijn uitgesproken.

Werkwijze 2:

- Teken een cirkel op het bord. Wie werkt met een digi-bord, kan gebruik maken van de website www.steeef.nl ("relatiecirkel maken").
- De duo's geven om beurt uitleg bij hun tekening (woord). Hierna mogen ze die aan het bord hangen.
- De duo's lezen om beurt een "meer of minder"-zin voor aan de klas en tekenen de bijhorende pijl op het bord.

- De leerlingen onderzoeken telkens of de pijl ook in de andere richting getrokken kan worden. Als dat kan, tekenen ze die pijl op het bord.
- Deze stappen worden herhaald tot alle zinnen zijn uitgesproken en alle bijhorende pijlen op bord staan.

Stap 7:

Overloop met de leerlingen alle getekende pijlen. Probeer zo samen met hen het achterliggende verhaal te vertellen. Elke verklaring is goed, mits het niet te hard gefantaseerd is. Belangrijk is dat de leerlingen onderlinge verbanden zien en zicht krijgen op het totaalplaatje. Wijs tot slot op het belang van VREDE bij dit alles: Zonder vrede kan dit alles niet worden waargemaakt. Vrede is de onoverkomelijke voorwaarde én het absolute einddoel van alle duurzame acties en handelingen.

7. VAN SPEL TOT ACTIE

Dit gebeurt klassikaal.

Stap 1

Schrijf de 5 uitdagingen op het bord: 1) er ZELF meer over LEREN, 2) GELD inzamelen, 3) anderen BEWUST MAKEN, 4) LEVENSTIJL aanpassen, 5) over de ACTIES COMMUNICEREN. Laat de leerlingen vertellen welke antwoorden zij op de verschillende uitdagingen formuleerden. Vat die antwoorden samen op het bord.

Stap 2:

Om knopen door te hakken en klassikaal (per categorie) te beslissen welke acties vorm zullen krijgen, laten we de leerlingen via applaus stemmen. Hoe leuker ze het idee vinden, hoe luider het applaus. Hoe minder leuk, hoe zachter het applaus. Uiteraard hoeft je niet altijd alle uitdagingen aan te gaan. De acties kunnen zich bijvoorbeeld beperken tot be-

wust maken. Geld inzamelen zonder de leerlingen (en andere betrokken partijen) degelijk te informeren en sensibiliseren, is echter niet zinvol. We raden dit dan ook af.

Stap 3:

Actie vorm geven (zie hiertoe: het **ACTIEPLAN** dat ook op www.mikadoe.be terug te vinden is).